



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL tarafından** Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

Cezaevlerinde anayasaya aykırı düzenlenen yönetmeliklere dayanarak hak gaspları, keyfi infaz yakmalar ve hasta mahpuslara yönelik ölüm cezası anlamına gelecek uygulamalar Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü eliyle hayata geçirilmektedir. Anayasaya, yasalara aykırı idari tasarruflarla cezaevleri yönetimi sistematik bir şekilde insan hakları ilkelerini ayaklar altına almakta, telafisi olmayan ihlaller, erişilemeyen adalet nedeniyle cezaevleri toplumsal bir yaraya dönüşmesine neden olmaktadır. Pandemi döneminde politik mahpusların infaz paketinden faydalanmalarını engelleyen ayrımcı uygulamalar bir kez daha siyasi tutukluların sağlık haklarını ve yaşam haklarının yok sayıldığının göstergesi olmuştur.

Dışarda olduğu gibi cezaevlerinde de yurttaşların en temel hak arayışları ve baskılara itirazları kriminalize edilmekte, şiddet ve çeşitli "disiplin" cezaları ile karşılık bulmaktadır. Tutukluların yaşam ve özgürlük hakları; 2020 Aralık ayında yayınlanan, insan haklarına, Anayasaya, uluslararası sözleşmelere ve Anayasa'da belirlenen eşitlik ilkesine aykırı bir yönetmelik ile takdir yetkisi genişletilen Cezaevi İdare Gözlem Kurulu'nun keyfi raporları ile pazarlık konusu edilmekte, siyasi mahpuslara karşı yaptırıma ve şantaja dönüştürülmektedir.

48064

Cezaevlerinden tarafıma aktarılan bilgilere göre Ocak ayı itibariyle çok sayıda hükümlü, haklarında herhangi bir disiplin işlemi uygulanmasa dahi, keyfi ve subjektif gerekçelerle, “iyi hal” koşullarını taşımadığı gerekçesiyle tahliye edilmemiştir. Gözlem kurulları; hükümlülerin siyasi görüşünü dahi bahane ederek olumsuz raporlar düzenlemişlerdir.

İzmir Şakran 2 No’lu T Tipi Cezaevinde müebbet hapis hükümlüsü olan ancak yer olmadığı gerekçesiyle ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleriyle birlikte tutuklu bulunan ve mide kanseri nedeniyle kemoterapi alan 68 yaşındaki Ahmet Çakal Adli Tıp 3. İhtisas Kurulunca verilen “tehir edilmesi uygundur” görüşüne rağmen İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı’nca Cezaevi İdaresince “**pişmanlık ve itirafçılık gibi yaptırımlara**” olumlu cevap verilmesi durumunda kararın olumlu cevaplandırılacağı” belirtilmiştir. Cezaevi yönetimince verilen hukuka aykırı ve keyfi karar ile Ahmet Çakal’ın yaşam hakkı “yaptırımlara uymadığı” gerekçesi ile infazına ara verilmesi talebinin reddine karar verilmiştir. Daha sonrasında ise İzmir Cumhuriyet Başsavcılığınca yasayı genişleten ve anlamından koparan hukuk dışı ve keyfi bir kararla örgütten ayrıldığına veya itirafçı olduğuna dair herhangi bir kararın bulunmadığının tespit edildiği, “**devlet ve toplum güvenliği açısından tehlike arz edebileceği düşünülmekte**” denilmiştir. Ahmet Çakal’ın ve diğer hasta mahpusların yaşam hakkı tehdit altındayken infaz ertelemelerinin iddia edildiği gibi devlet ve toplum açısından ne tür bir tehlike oluşturacağı belirtilmemekte, bu hususun araştırıldığına ilişkin somut hiçbir şey ortaya konulmamakta aksine gerekçesiz bir şekilde maktu bir cevap ile geçiştirilmektedir. En temel haklardan biri olan yaşam hakkı tehdit altındayken somut bir araştırmaya dayanmayan gardiyan ve hapisane cevabına göre karar tesis edilmesi de söz konusu kararı hukuka aykırı hale getirmektedir. Cumhuriyet Başsavcılıkları yasaları temel alarak değil hukuksuz idari yaptırımı yasanın ve yaşam hakkının önüne koyarak bu doğrultuda infazın tehirini reddetmiş bulunmaktadırlar.

Nitekim; Türkiye İnsan Hakları Kurumu (TİHK)’in Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu Ve Hükümlülerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi Hakkında hazırlamış olduğu bir inceleme raporunda; konuyla ilgili olarak “toplum güvenliği bakımından tehlike” kıstasının hak kayıplarına yol açtığı zira bu konuda uygulamada yapıldığı üzere kolluk tarafından oluşturularak savcıya verilen rapor doğrultusunda karar tesis edilmesinin hatalı olduğu ve söz konusu kararların somut delillere dayanmadığını aksine konunun yargısal olmaktan çıkıp tamamen kolluğun düzenleyeceği raporun sonucuna göre belirlendiği hususuna dikkat

68/264
çekilmiştir ve Ahmet Çakal için verilen kararda da Cumhuriyet Başsavcılığının sadece cezaevi değerlendirmesiyle karar verdiğini belirtmiştir.

Bu ve benzeri birçok uygulama da yaşam hakkının ve özgürlüklerin siyasi saiklerle pazarlık konusu edildiği, yaşama karşı onur kırıcı, itirafçılık pazarlığının mahpuslara dayatıldığı görülmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- ATK'nın kanser tedavisi için cezasının ertelenmesi raporuna rağmen Cezaevi İdare Gözlem Kurulu'nun ertelemeyi keyfi reddi Ahmet Çakal için ölümle sonuçlanabilecek bir karardır. Anayasal güvence altında olan yaşam hakkının korunması cezaevlerinde geçerli değil midir?
- 2- Ceza İnfaz Kurumu'na muhaliflere yönelik kimliksizleştirme, siyasi görüşlerinden arındırma, yıldırma ve sindirme gibi yasal olmayan bir görev mi verilmiştir?
- 3- Söz konusu kanun dışında tüzük ve yönetmeliklerle düzenlenen mevzuat kapsamında "iyi halli" olmadıkları gerekçesi ile 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren mağdur edilen tutuklu sayısı kaçtır?
- 4- 70 yaşına yaklaşmış olan ve kemoterapi gören, hiçbir ihtiyacını tek başına karşılayamayan Ahmet Çakal'ın toplum güvenliğini ve bu güvenliği tehlikeye düşüreceğini tespit edebilecek / belirleyecek mercii neresidir?
- 5- Müebbet hapis hükümlüsü olan Ahmet Çakal'ın ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleri ile kalmasının yarattığı hukuksuzluk ve adaletsizliğin hesabı sorulacak mıdır?
- 6- Söz konusu kanundan yararlanarak serbest bırakılan tutukluların işlemiş oldukları suçlara göre dağılımı nedir? Serbest bırakılan tutuklu sayısı kaçtır?
- 7- Uluslararası mevzuat devletlerce özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin yaşam hakkı konusunda devletlere pozitif yükümlülükler yüklemiştir. Bakanlığınız, ATK Raporlarına rağmen "iyi halli" olmadıkları gerekçesi ile serbest bırakılmayan hasta mahpusların sağlık ve yaşam haklarını engellemelerinden kaynaklı olarak yaşanacak bir olumsuzluk durumunda sorumluluk alacak mıdır?
- 8- Cezaevlerindeki koşullu salıverilme şartları oluşmuş hükümlülerin idare ve gözlem kurulunun keyfi raporları doğrultusunda iyi halli sayılmadığı ve koşullu salıverme hakkından faydalandırılmadığı yönündeki hak ihlallerinin giderilmesine yönelik Bakanlığınızın bir çalışması bulunmakta mıdır?

48264

- 9- 5275 sayılı Kanuna “Bu Kanunun 89 uncu maddesi hükümlerine aykırılık taşıyan, yaşam hakkının ve özgürlüklerin siyasi saiklerle pazarlık konusu edildiği, yaşama karşı onur kırıcı, itirafçılık pazarlığının mahpuslara dayatıldığı kanun dışında çeşitli tüzük ve yönetmeliklerle düzenlenen mevzuatın yürürlükten kaldırılması düşünülmekte midir?